

METODIKA PRÁCE ŘEDITELSTVÍ CVIČENÍ PŘI ŘÍZENÍ OPERAČNÍCH VŠC

K získání návyků a znalostí v organizaci a vedení operace (boje), v souvislosti se zaváděním nové bojové techniky i zbraní a v důsledku jiných vojenskopolitických aspektů, mají nezastupitelnou úlohu cvičení, jejichž řízení je stále složitějším problémem. V článku zobecním některé poznatky se zaměřením metodiky práce ředitelství cvičení (ŘC) v průběhu řízení operačních velitelsko-štábních cvičení (VŠC).

Okruhem problémů přípravy a řízení operačních velitelsko-štábních cvičení se v současné době v rámci ČSLA zabývá řada předpisů a pomůcek.

K nejdůležitějším zdrojům patří např. pomůcka Metodika práce a povinnosti ředitelství cvičení, rozhodčí služby při rozehře situací, ztrát a způsobů hodnocení bojové schopnosti jednotek a svazků po jaderných úderech (čj.: 0025834/11-OS).

Také nejnovější vydání předpisu pro organizaci a provádění vševojskových taktických cvičení v terénu, který nahrazuje známý Všeob-P-33, řeší obdobné otázky. Stanoví úkoly řídicímu cvičení, náčelníkovi štábu a štábu ředitelství cvičení a všem ostatním funkcionářům, jež se podílejí na přípravě a řízení cvičení. Metodiku práce, způsob plnění úkolů a povinnosti ředitelství cvičení nový předpis, stejně jako Všeob-P-33, neobjasňuje.

Na operačních stupních velení nyní přípravu a řízení operačních velitelsko-štábních cvičení usměrňuje pomůcka Zpracování a řízení operačních cvičení (evid. číslo 368), která obsahuje určité metodické návody pro přípravu vybraných řídicích dokumentů a také částečně řeší metodiku v průběhu řízení cvičení.

Řízení společných cvičení řeší předpis Rukovodstvo po organizaci i provedeníh sovместных учений... (Moskva 1975).

Kromě toho i Vojenská mysl publikovala k této problematice řadu článků.

Myslím, že z toho co jsem uvedl je zřejmé, že metodika práce ředitelství cvičení, přes aktuálnost problému, není dostatečně rozpracována. To je také možnou příčinou častého nejednotného názoru na metodiku práce ŘC. Namnoze při jejím prosazení záleží na praktických zkušenostech a poznatcích řídicího a náčelníka štábu tohoto orgánu a odborné přípravě členů příslušníků štábu, který cvičení připravuje a podílí se na jeho řízení.

Časté jsou také názory, že s přihlédnutím k podstatě a principům cvičení, zásadám jejich řízení, vlastně jednotnou šablonou není možné a nelze stanovit ani pro metodiku práce ředitelství cvičení a rozhodčí službu (RS).

Zpracováním množství operačních velitelsko-štábních cvičení a jejich řízením jsme v uplynulém výcvikovém roce získali cenné zkušenosti a praktické poznatky. Nabyli jsme určitých znalostí z organizace práce ředitelství cvičení, jeho zabezpečení a složení, z rozdělení i plnění funkčních povinností a uspořádání účelného pracovního prostředí, odkud je cvičení řízeno. Domnívám se, že současnou praxí, ověřenou na zaměstnáních operačních příprav, se již ujednотily názory na základní principy činnosti a úlohu ŘC, funkční povinnosti jednotlivých pracovišť i funkcionářů. Vzhledem k rych-

lé obměně kádru, které připravují a zabezpečují operační cvičení, považují za účel-
né pojeďnat o základních otázkách činnosti ředitelství při zabezpečení řízení cvičení,
protože základy jeho metodiky práce vycházejí v podstatě z poslání tohoto orgánu.

**ŘC je pro řídicího cvičení hlavním orgánem zabezpečení řízení, jehož povinností je
organizovat a usměrňovat činnost rozhodčí služby a zabezpečit nepřetržitě velení. Pri-
pravuje reálné podklady pro rozehru, jejímž základem jsou skutečná rozhodnutí cvi-
čících velitelů. Představuje, a proto také vystupuje v úloze nadřízeného štábu. Hlavní
obsahem práce ředitelství cvičení je:**

- sběr, získávání zpráv a analýza situace,
- plánování její rozehry (podle konkrétních rozhodnutí velitelů),
- včasné předávání úkolů,
- zabezpečení součinnosti s rozhodčí službou a cvičícími,
- kontrola a systematická informace řídicího cvičení i podřízených,
- předávání zpráv o sousedech, činnosti nadřízeného stupně a o situaci nepřítelů
v hloubce,
- organizace spojení,
- řízení přesunů a jejich zabezpečení pořádkovou a regulační službou,
- příprava rozboru apod.

Kromě toho plní další úkoly podle pokynů řídicího a náčelníka štábu ředitelství cvi-
čení a opatření, která vyplývají z Plánu provedení cvičení. Jejich obsah a rozsah je
hlavním kritériem vytvářené struktury ředitelství cvičení.

Požadavky na optimální složení ředitelství cvičení a jeho strukturu nebyly v minu-
losti vždy stejné. Základna tohoto orgánu se zkvalitňovala s náročnějšími požadavky
na hodnotnější přípravu, řízení a zabezpečení cvičení. Praxe potvrdila, že struktura
(vnitřní uspořádání) ŘC je důležitým předpokladem dokonalého zvládnutí řízení cvi-
čení, uplatnění metodiky práce. V současné době je složení jednotlivých pracovišť a
celkové uspořádání aparátu ujednoceno. K zabezpečení velkého rozsahu opatření, kte-
rá je zapotřebí v průběhu cvičení prosadit, je vhodné **ředitelství cvičení** vytvořit tak,
jak to znázorňuje obr. [Jde o řízení operačního VŠC.]

Východiskem pro reálnou metodiku práce ředitelství cvičení v uvedené struktuře je
stanovení a přesné vymezení (všem kategoriím řídicího aparátu) programu, perspek-
tivy činnosti, rozsahu funkčních povinností. Je zřejmé, že to vychází z celkového jeho
prioritního postavení, z úkolu vytvářet pro cvičící složité situace, které se maximálně
přibližují soudobé náročné dynamické bojové činnosti a také z toho, že vystupuje
v úloze nadřízeného velitelství. Tím jsou vytvářeny výhodné podmínky pro promyšle-
nou a organizovanou práci jak pro orgány, které řídí cvičení, tak pro cvičící. Působ-
nost ředitelství cvičení by bylo vhodné stanovit tak, aby se cvičící mohli společně
s rozhodčí službou učit správným návykům práce v poli, vést je k iniciativnímu a smě-
lému rozhodování a dovednému využití všech druhů vojsk a bojových prostředků
s cílem splnit stanovené úkoly.

Ze zjištění podstaty, zaměření činnosti a vytvoření stylu práce vyplynou základní
principy metodiky práce ředitelství cvičení, které je možné uvést ve třech základních
rovinách.

1. Vyhodnocuje rozhodnutí velitelů a předkládá řídicímu cvičení návrhy na rozehru
cvičení.

2. Přijímá v nařízených termínech bojová a souhrnná operační hlášení, analyzuje
jejich obsah a zpětně je využívá k ovlivnění rozehry.

3. Nepřetržitě řídí a ovlivňuje cestou rozhodčí služby činnost, plnění úkolů cvičící-
mi veliteli a štáby.

Základním úkolem ředitelství cvičení je příprava podkladů a realizace rozehry si-
tuací cestou rozhodčí služby. Nejsložitější je rozehra dynamiky bojové činnosti. Mož-
nou metodikou práce ředitelství cvičení a rozhodčí služby v průběhu 24 hodin, při ří-
zení cvičení v jeho dynamice — viz **tabulku**, ve které je uveden průřez jednoho dne činnos-
ti ŘC v návaznosti na rozhodčí službu. Jako východisko metodiky jsem zvolil rozehru si-
tuace vojsk k 16.00 h. Jde zpravidla o situaci, která je podkladem pro upřesnění roz-
hodnutí velitele svazu na příští den. Rozehrává ji proto koncová rozhodčí služba, a to
tak, aby k uvedené době byla soustředěna na štábu armády.

Pro názornost práce ředitelství cvičení vysvětlím jeho činnost v nejsložitějším obdo-
bí přípravy rozehry na příští den. Vycházím z reálného předpokladu, že armáda shro-
máždila k východnímu času zprávy o operační situaci od podřízených a velitel zahájil
v té době rozhodovací proces. V tabulce se nultá hodina rovná reálnému času 16.00 h.
V souladu s platnou metodikou práce štábu armády v poli, do dvou hodin po obdr-

žení úkolu nebo na základě vzniklé situace přijal velitel zámysl a předložil jej řídícímu cvičení. Schválený grafický zámysl je v základních rysech předán ihned pořítky a na průsvitce je v krátkém čase doručen (důstojníkem z počtu rozhodčí služby velitelského stanoviště armády) ředitelství cvičení — vševojskové skupině. Příslušní důstojníci jej neprodleně překreslí (uhlem) do mapy rozehry. Další pracovníci, kteří zastupují ve skupinách rozehry druhy vojsk, připravují podklady pro grafickou i písemnou rozehru svých druhů vojsk a služeb. Jejich použití zakresluje do mapy rozehry a připravují textový příspěvek do plánu rozehry. Myslím, že **potřebu času** na tvůrčí práci při přípravě každodenní rozehry je možné zdůvodnit touto kalkulací: zahájí-li velitel armády plánování v době, o které uvažujeme, pak za dvě hodiny může připravit zámysl a předpokládáme, že současně bude k dispozici na ŘC, k jeho překreslení do mapy rozehry je zapotřebí 30 minut, na vydání pokynů a rozpracování čar rozehry 40 minut, na zapracování použití druhů vojsk (do písemných a grafických materiálů) je třeba přibližně 50 až 60 minut. Z toho vyplývá, že rozehru na příští den je možné uskutečnit v době, která je uvedena v tabulce.

Metodika práce, jež předchází rozehře, zahrnuje účelnou **přípravu potřebných dokumentů**, které jsou nutné pro průběh řízení cvičení. Těžiště plnění úkolů spočívá na skupinách rozehry, zejména na skupině vševojskové. Výchozím podkladem pro rozehru je podrobná situace vojsk, kterou připraví jeden důstojník operačního směru. V dalším připravuje mapy rozehry. Princip rozpracování rozehry na mapě spočívá v tom, že rozhodnutí cvičících velitelů je porovnáváno s předpokládanou činností (zámyslem) strany modré. Po všestranné analýze kladů a nedostatků přijatých rozhodnutí určí řídící cvičení (náčelník štábu) čáry rozehry na příští den. Počet těchto čar je úměrný potřebě doby pro další rozehru. Většinou nepřesahuje 4 až 6 hodin vedení bojové činnosti. Ve složitých obdobích cvičení, při plnění důležitých učebních úkolů, nebývá výjimkou, že čáry rozehry jsou stanoveny po dvou hodinách.

Další důstojník operačního směru, zpravidla zkušený náčelník oddělení rozehry, připravuje pro řídícího cvičení (podle pokynů náčelníka štábu) písemné **podklady pro rozehru**. V praxi se nám osvědčilo, aby tyto podklady obsahovaly:

- osobní poznatky řídícího cvičení o jeho dosavadním průběhu, zhodnocení minulé období (dne),

- výchozí situaci a zámysl stran předpokládané bojové činnosti,
- konkrétní úkoly pro vlastní rozehru v průběhu vedení další bojové činnosti,
- plánované přemístění míst velení,
- reálnou činnost značkových vojsk,
- rozehru druhů vojsk, kde každý důstojník této skupiny podrobně rozpracuje požadavky a úkoly rozehry, s důrazem na ty druhy vojsk a služeb, které nemají svého zástupce v rozhodčí službě u vševojskových svazků,

- rozehru způsobů použití vlastního letectva, chemických (jaderných) úderů a ztrát.

Je zapotřebí, aby řídící cvičení písemnou i grafickou rozehru schválil do zahájení rozehry. Doba jejího konání je předem stanovena Plánem provedení cvičení. Zúčastní se jí rozhodčí u štábu armády, hlavní rozhodčí u vševojskových svazků, svazků a útvarů druhů vojsk a služeb. Rozehru vede osobně velitel — řídící cvičení, s využitím písemného plánu a příslušné mapy.

Po ukončení rozehry hlavní rozhodčí u armády a rozhodčí u náčelníků druhů vojsk mohou ještě podle potřeby upřesnit úkoly vševojskovým a dalším rozhodčím. Podle předurčení (na nových stanovištích) potom hlavní rozhodčí u vševojskových svazků a útvarů rozkresluje do pracovních map rozhodčí služby jednotlivé čáry, kterých mají vojska do určité doby dosáhnout. V souladu s reálným rozhodnutím, podle konkrétních bojových úkolů a stanoveného rozhraní mezi divizemi, je rozpracují do pluků (po praporech) a potom je postupně, ve stanovené době rozehrávají. Rozhodčí druhů vojsk, kteří jsou zařazení u svazků (útvarů) k těmto situacím analogicky rozkresluje a v dalším rozehrávají použití svých prostředků. Hlavní rozhodčí zakresluje do mapy rozehru situace druhů vojsk a služeb, které nejsou na cvičení zařazeny. Výjimečně mohou podle pokynů hlavního rozhodčího, samostatně řešit cvičící použití prostředků druhů vojsk.

Na armádním velitelско-štábním cvičení jsme **uplatnili požadavek**, aby rozhodčí u vševojskových svazků (bezprostředně po ukončení rozehry) ještě na ředitelství cvičení, za pomoci autorů cvičení, důstojníků operačního směru z počtu ŘC, rozpracovali jednotlivé čáry rozehry do konkrétních situací a zakreslili je do svých map. Taková praxe se plně osvědčila, a to zejména proto, že jsme včas vyřešili problematickou součinnost otázek rozehry na styku bojujících divízi, byl získán přehled o vzniklých po-

třebách rozehry příštího dne a hlavní rozhodčí u velitele armády (nebo vyhradí-li si právo, sám řídící cvičení) může do odchodu rozhodčích z ředitelství cvičení rozehru u svazků osobně prověřit i schválit. Jistě to má vliv na celkovou odbornou úroveň zaměstnání.

Řízení cvičení je složitou, namáhavou a zodpovědnou činností. Potvrzuje to obsah a rozsah práce řídícího aparátu uvedený v **tabulce**. Zde však ještě není ucelený výčet úkolů, jež jsou plněny jednotlivými funkcionáři. Ukázat celou metodiku jejich činnosti je nad rámec možnosti jednoho článku. Pro doplnění se zaměřím ještě na **metodiku práce důstojníků některých skupin RC** v rozmezí 24 hodin. Např. důstojník správy chemického vojska při práci ve skupině rozehry druhů vojsk:

- se zúčastní vydání pokynů pro přípravu rozehry na příští den,
- připraví v souladu se zámyslem cvičení rozehru jednotlivých jaderných i jiných úderů a použití chemického vojska v průběhu dalšího období cvičení,
- upřesní zásady rozehry a zanese je do příslušného plánu, zakreslí rozehru chemického vojska a úderů do připravované mapy rozehry,
- připraví a rozhodčí v době rozehry na příští den vydá pokyny k rozehře úderů v souladu se zámyslem rozhodnutí cvičících velitelů,
- ve stanovené době rozehrají rozhodčí (podle pokynů) plánované údery a pak sledují předávání parametrů mezi cvičícími stupni velení, vyhodnocení úderů, varování podřízených a sousedů (cestou důstojníka, který v ředitelství cvičení tyto údaje sleduje), organizaci plánovaných a neplánovaných opatření podle návrhů cvičících,
- upřesní opatření, která ve prospěch podřízených (cvičících) plní v úloze nadřízeného velitelství (směrového důstojníka za druhem vojska),
- zhodnotí dobu potřebnou na přijetí opatření a správnost zpráv, parametry jaderných i chemických úderů,
- posoudí kvalitu a rozsah přijatých opatření s využitím informace, kterou získá z obsahu souhrnného chemického hlášení,
- vyhodnotí činnost cvičících v součinnosti s příslušnými rozhodčími a pomocníkem řídícího cvičení pro chemické vojsko, zpracuje výsledky a odevzdá formou příspěvku do rozboru cvičení.

V dalším uvedu možnou **metodiku přípravy ztrát** např. důstojníka organizační a mobilizační správy, který je zařazen ve skupině vševojskové rozehry:

- k základním údajům pro přípravu rozehry ztrát jsou určeny výchozí počty pro cvičení, v dynamice výkaz předchozího dne k 16.00 h,
- náčelník oddělení rozehry s důstojníkem zodpovědným za přípravu ztrát a dalšími příslušníky druhů vojsk vyhodnotí operační sestavu (na připravované mapě rozehry příštího dne), upřesní svazky (podle potřeby útvarů) a druh operace (boje) v souladu se zámyslem a operační situací,
- důstojník rozehry na základě získaných informací navrhne ztráty — viz pomůcka čj.: 0025824/11-OS FMNO, přičemž přihlíží k podmínkám vedení operace, způsobu zasazení sil a prostředků i k předpokladu použití zbraní hromadného ničení na konkrétní svazky a útvary,
- druhy vojsk na základě toho stanoví procento ztrát (v případě velmi nízkých počtů bojové techniky, např. u odpalovacích zařízení, určí reálná čísla),
- skupina rozehry týlu upřesní zdravotnické ztráty a odborné technické orgány rozdělení ztrát techniky.

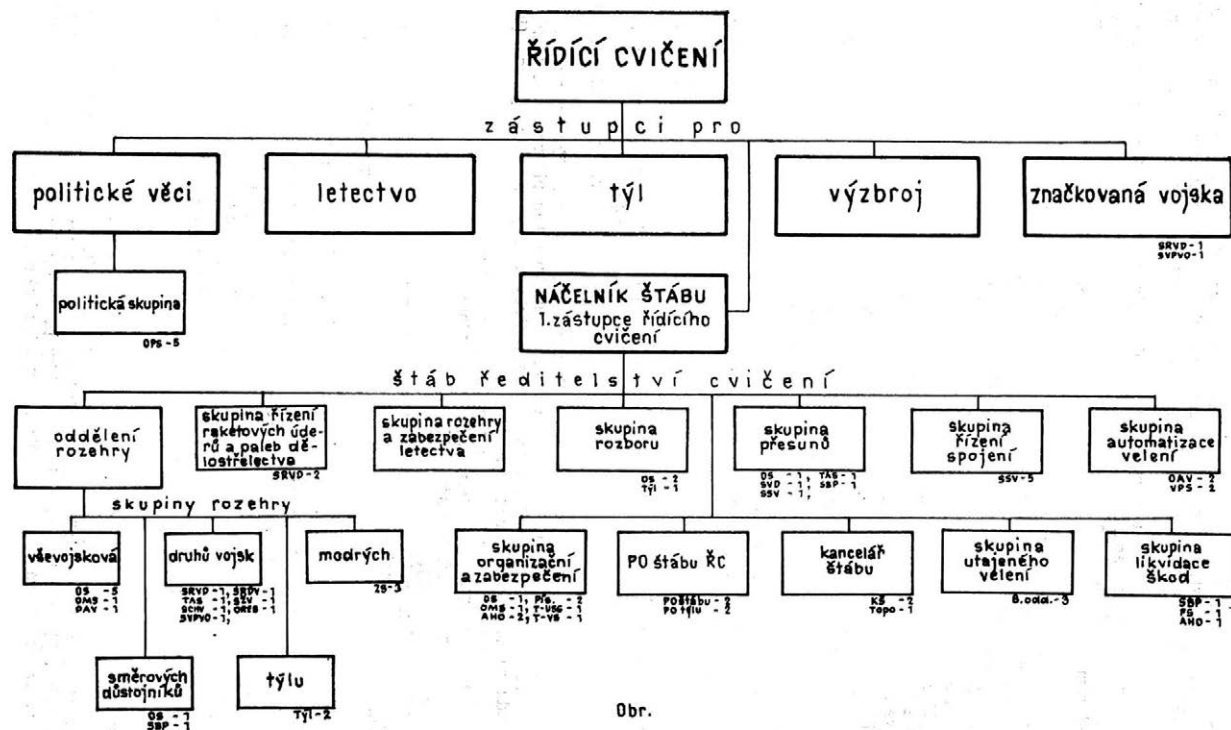
Tyto údaje shromažďuje důstojník organizační a mobilizační správy, který je ve skupině vševojskové rozehry. Na závěr každodenní rozehry jsou strojově zpracované výkazy ztrát, předávány rozhodčí službě, která zabezpečuje jejich rozehru, a to tak, aby v souhrnu tvořily k 16.00 h celkové ztráty za příslušný den.

Základními údaji pro přípravu rozehry ztrát jsou výchozí počty osob a techniky pro cvičení a v dynamice bojové činnosti jejich výkaz k 16.00 h z minulého dne.

Metodika práce při přípravě grafických a písemných podkladů pro rozehru tvoří nejpodstatnější část práce ředitelství cvičení. Není však jeho jediným úkolem, protože kromě toho v souladu s Plánem provedení cvičení plní i další funkce.

V článku jsem shrnul některé poznatky z možné struktury a činnosti ředitelství cvičení a rozhodčí služby. S přihlédnutím k rozsahu plněných úkolů, zejména skupinami rozehry v době tvůrčího zpracování podkladů, je nutné, aby činnost RC byla plně sladěna. Jde o uplatnění reálné metodiky práce při řízení operačních velitelsko-štabních cvičení, která se mění a přizpůsobuje konkrétním podmínkám každého cvičení.

Tabulka

[illegible]